

Saulėta, šilčiau.
Saulė teka 6:40, leidžiasi 6:47.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-8100
Over One Million Lithuanian in The United States

VOL. LVIII

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540
Gr. Price 15c

Chicago, Ill. — Penktadienis, Rugsėjo-September 24 d., 1971 m.

Kaina 15c

225

BREŽNEVAS ŽADA JUGOSLAVAMS NESIKIŠTI

NAUJOS AZILIO TEISĖS TAISYKLĖS

Vašingtono dienraštis "The Evening Star" š. m. rugsėjo 15 d. laidoje rašė apie numatomas naujas taisykles azilio teisės reikalui. Dienraštis pažymėjo, kad 1970 m. lapkričio 23 d. įvykis — Simui Kudirkai nesuteikus globos ir sovietų jūrininkams net Simą sumušus amerikiečių laive — buvo sukėlęs JAV prezidento pasipiktinimą. Jis įsakė parengti naujas taisykles, nes norima, jog panašūs įvykiai daugiau nepasikartotų. Dienraštis praneša, kad tyrimų bei taisyklių ruošos darbas jau baigtas ir tai buvo vykdoma Valstybės departamente, kuris, savo ruožtu, tarėsi su Gynybos bei Transporto departamentais.

Naujų taisyklių — dokumento projektas jau esąs Valstybės departamente. Vašingtono dienraštis nurodė, kad kuriojos jo straipsnius.

Svarbiausioji taisyklių vieta — JAV pareigūnai negali vienašaliai nesuteikti azilio ar laikinos globos teisės jos prašantiems svetimų kraštų piliečiams. Jų, dėl persekiojimo ar dėl baimės būti persekiojamiems, prašantių globos teisės noras turi būti patenkintas, ir prašymo motyvus atsižvelgus. Azilio prašantieji, pagal naujas taisykles, bus JAV įstaigų globojami tiek JAV teritorijoje ar jų teritoriniuose vandenyse, tiek ir JAV laivuose, lėktuvuose, esančiuose virš vandenų ar jūroje. Dar numatyta, kad JAV įstaigoms gali būti leidžiama jėga pasipriešinti pastangoms globos prašančius prievarta grąžinti į jų kilmės kraštą.

Taisyklės nevisai aiškiai nusakė atvejus, kai globos prašoma svetimoje teritorijoje, kur veikia JAV įstaigos ar įrenginiai (bazės), be to, laivuose, lėktuvuose ar kraštuose, kur veikia JAV diplomatinės bei konsulinės atstovybės.

Azilio teisė ligšiol nebūdavo teikiama JAV įstaigose ar įrenginiuose svetimuose kraštuose. Tačiau, pagal tas taisykles, JAV atstovai leidžiama, prašančiam, suteikti laikiną globą ir iš to atstovo reikalaujama, kad jis nedelsiant susisiektų su Valst. departamentu. Taisyklės dar numatė, kad tik Valst. departamentas Vašingtone tegali daryti sprendimą bet kurio globos prašančio sugrąžinimo atveju. Tais atvejais, kai suteikiama laikinoji globa, tik Valst. departamentas tegali leisti atšaukti suteiktą globą.

Šias žinias pateikęs Vašingtono dienraštis, dabar laukia, kad naujųjų globos taisyklių projektą patvirtintų atitinkamos įstaigos, Valst. departamentas netrukus paskelbs ir tų taisyklių pilnąjį tekstą. (E)

Teismas išteisino kapitoną Mediną

FORT McPHERSON. — Karinis teismas išteisino kapitoną Ernest Mediną, kuris buvo kaltinamas įsivėlimu į Mylai kaimo žudynes P. Vietname. Kaltinamojo gynybui pavyko įrodyti, jog prokuroro keli liudiniai yra nepatikimi charakterio, narotikų vartotojai ir pan. Iki šiol tik vienas liudininkas Calley buvo pasmerktas už tas civilių žudynes Mylai vietovėje. Tebvyksta pulkininko Hendersono teismas, kuriame jis kaltinamas bandymu nuslėpti nuo karinės vadovybės įvykius tame kaime. Kapitonas Medina po teismo pareiškė, kad jis niekada neabejojęs karinio teismo teisingumu, tačiau jis planuojąs pasitraukti iš karinės karjeros.

IS VISO PASAULIO

HONG KONGAS. — Keleiviai iš Kinijos praneša, kad ten vyksta svarbus partijos vadovybės susirinkimas, prasidėjęs rugsėjo 12 d. Dalyvauja politbiuras ir apie 20 svarbesnių provincijos partijos skyrių vadų.

PEKINAS. — Kinijos žinių agentūra skelbia, kad Amerika bando įsteigti naują Taiwan valstybę, nors ta sala yra neatjungama, šventa kinų žeme. Kinija neisanti į Jungtines Tautas, jei Tautinė Kinija nebus iš ten išmesta.

TOKIJŲ. — Trečiądienį iš Kinijos grįžo japonų komunistų delegatai. Jie susitiko su Mao Tse Tungo žmona, kuri buvusi linksmia ir laiminga. Komentatoriai aiškina, kad ji nebūtų buvusi linksmia, jei Mao sunkiai sirgų ar būtų tik miręs.

WASHINGTONAS. — Korespondentai nerimauja, bijodami, kad prezidentas Nixonas slapta, be jų, neišskristų į Pekiną. Jo kelionė į Aliaską pasimatytų su Japonijos imperatorium sukėlę gandus, kad prezidentas iš Aliaskos skris tiesiai į Kiniją. Korespondentus nuramino žinia, kad trečiądienį Nixonas susitinka su Gromyko, sovietų užsienio reikalų ministru.

KUTIBARI. — Pabėgėliai iš Pakistano į Indiją bėga kasdien po 25,000. Jie pasakoja, kad Pakistano kareiviai vis dar žudo bengalus, degina jų namus, atima turtus. Valdžios pažadais atstatyti tvarką niekas netiki.

WASHINGTONAS. — Studentų vadai iš Amerikos universitetų parašė prašymą New York merui Lindsay, prašydami jo nekandiduoti į prezidentus, bet paremti sen. McGoverno kandidatūrą. Studentai nurodo, kad šiuo metu Lindsay ir McGovern yra vieno populiarumo, tačiau McGovern dar gali tikėtis mažų miestelių ir kaimų balsų. Jis galįs geriau patraukti darbo žmonių, juodųjų, meksikiečių balsus, ko negalės Lindsay.

GLASGOVAS. — Škotijos silkių eksportas padidėjo 50% ir uždirbo kraštui apie 11 mil. dol.

Jungtinių Tautų sekretorius U Thant, išstarnavęs 10 m. tarptautinėje organizacijoje, nutarė pasitraukti gruodžio pabaigoje.

Amerikai uždejęs 10% mokesčius ant importuojamų prekių, Japonijos kraituvės pasirodė daug pigių peilių ir šakutių, kurios buvo skirtos eksportui, o dabar pardavinėjamos vietinėje rinkoje. Moteris japonės renkasi šakutes Tokijo kraituvėje.

NEW YORK TIMES TAIKLIAI PASAKO SOVIETŲ-NACIŲ PAKTO REIKSMĘ

Atsakymas ambasadoriui Maiskiui

NEW YORKAS. — Prieš kiek laiko New York Times išspausdino tris Ivano Maiskio, buvusio sovietų ambasadoriaus Londone, straipsnius, kuriuose jis nušveičia prieškarinius diplomatus, išėjusius ir aprašo įvykius pagal sovietų propagandos reikalavimus. Maiskis kaltino anglų ir prancūzų valdžias, kad jos besiderėdamos su Sovietų Sąjunga nenuoširdžiai bandė įstumti sovietus į karą su Vokietija, pačios planuodamos likti nuošalyje. Veidmainiškumas privertęs Staliną sudaryti su Hitleriu nepuolimo paktą.

I šiuos Maiskio išvedžiojimus vakar atsakė Adam V. Ulman, Harvardo universiteto profesorius, straipsnyje "A Reply to Mr. Maisky". Straipsnyje sakoma, kad Maiskio tvirtinimai susikerta su nenuginčijamais istorijos faktais. Maiskis bando išteisinti sovietų diplomatiją nuo atsakomybės dėl karo pradžios per sovietų-nacių sutartį, pasirašytą 1939 rugpjūčio mėn. Netiesa, kaip tvirtina Maiskis, kad Stalino sutartis su Hitleriu buvo tik nepuolimo paktas. Slapti sutarties protokolai, kurių buvimas yra žinomas ir nepaneigiamas, (net ir patys sovietai jų neneigė, tik paprastai ignoruoja jų buvimą). Tie protokolai sutaria Lenkijos valstybės padalinį tarp sovietų ir vokiečių ir duoda Rusijai laisvas rankas Latvijoje, Estijoje ir, vėliau, pakeitus protokolą, Lietuvoje. Sutartis pažada vokiečių nesikišti, jei sovietai ieškotų teritorinių pakeitimų Suomijoje ir Rumunijoje.

Autorius toliau nurodo, kad Vokietija pažadėjo Sovietų Sąjungai karinių reikmenų už sovietų žaliavas ir strategines svarbos medžiagas. Po Lenkijos padalinimo sovietai leido vokiečių povandeniniams laivams naudotis sovietų kariniais uostais. O rugsėjo mėn. Maskva įsakė visų kraštų komunistams vesti stiprią kampaniją prieš karą. Todėl ta sovietų — nacių sutartį reikia laikyti pilna to žodžio prasme savitarpinės pagalbos sutartimi.

Prof. Ulman toliau nurodo, kad Naujas susitarimas pakeičia senąjį, kuris Maltai pasirodė nepakankamas. Britanija mokėdavo Maltai kasmet apie 12 mil. dol., o jos sąjungininkai nieko nemokėdavo.

AUSTINAS. — Texas valstijoje vis daugiau sugaunama žuvis. Amerikoje pirmą vietą užima Aliaska, toliau eina Kalifornija, Louisiana ir Texas, kur žvejai pernai uždirbo 53 mil. dol.

VĖLIAUSIOS ZINIOS

♦ Baltieji Rūmai patvirtino, kad trečiądienio išplėsti bombardavimai šiaurės Vietname įvyko su asmeniniu prezidento Nixono pritirimu.

♦ Aukščiausiojo Teismo teisėjas Hugo Black, išbuves teisėme 34 metus, sunkiai serga, yra prie mirties. Jis jau 85 metų amžiaus.

♦ Senatorius Henry Jackson senate pasakė kalbą apie Egipto pasirėngimus pulti Izraelį. Jis reikalavo, kad Amerika tuoj duotų Izraeliui 500 mil. dol. vertės ginklų. Valstybės departamentas šaliau žiūri į padėtį prie Suezio kanalo.

♦ Japonų Kyodo spaudos agentūra skelbia, kad Kinijos kariuomenės judėjimas gali būti išsuktas naujų susikirtimų su sovietų kariuomene prie Amuro upės, kur įvykę naujų incidentų.

♦ Uraganas "Bess" nuterijo Taiwan salą, užmušdamas 6 asmenis, sugriaudamas 4,400 namų.

♦ Sovietų šachmatų didmeisteris Tigran Petrosian pranašauja, kad jis nugalės amerikietį Bobby Fischerį ir susitiks su Boris Spaskiu dėl pasaulio čempiono vardo.

Kinijoje vyksta valdžios krizė?

PEKINAS. — Įvairių šalių diplomatai iš Pekino praneša, kad Kinijoje vyksta neįprastas kariuomenės judėjimas, visos karinės jėgos esančios pavojaus padėtyje ir nuo rugsėjo 12 d. sustabdyti visų karinių lėktuvų ir daugelio civilinių lėktuvų skridimai. Spėjiojama, kad Kinijoje vyksta politinė krizė.

Vienintelis tikras faktas yra tas, kad buvo atšauktas Kinijos Tautinės šventės paradas, minint komunistų valdžios pradžią Kinijoje. Tam paradui buvo ruošiamasi, statomos tribunos ir kt. Galvojama, kad mirus ar susirgus vienam iš svarbiausiųjų vadų: Mao Tse Tungui ar jo įpėdiniui Lin Piao, partijos vadovybė dar nesutarė dėl paveldėtojų ir nežino, kaip tritinoje sustatyti pagal vyresniškumą naujus vadus.

Kariuomenėje atšauktos visos atostogos, visi kareiviai sušaukti į kareivines. Pekine niekas nematė visą savaitę nė vieno politbiuro nario, išskyrus premjerą Chou En Lai, kuris rugsėjo 30 d. planuoja banketą užsienio svečiams. Politbiuro nariai neminimi ir spaudoje.

Washingtono išreikštas susirūpinimas, kad reikšmingesni pasikeitimai Kinijoje gali pakeisti prezidento Nixono planus ir numatytą kelionę į Pekiną.

SAIGONAS. — Bomba sprogo prie P. Vietnamo darbo unių vado namo. Jis minimas kandidatu į Thieu viceprezidentus. Nuo sprogo niekas nenukentėjo.

ROMA. — Italijos valdžia atgaivino seną, karo metų įstatymą, kuris leidžia valdžiai kontroliuoti prekių kainas, kurios Italijoje labai pakilo.

VALETTA. — Maltos parlamentas visai panaikino mirties bausmę.

BREŽNEVAS KARTOJA CHRUSČIOVO SKELBTUS NESIKIŠIMO PRINCIPUS

BELGRADAS. — Sovietų partijos vado Brežnevo vizitas Jugoslavijoje siekia paveikti jugoslavus nenuieiti per toli į Kinijos pusę. Brežnevas nori taip pat susipažinti su Jugoslavijos nauja kolektyvine valdžia, kuri netrukus turi perimti prezidento pareigas iš Tito. Brežnevui rūpi pamatyti, kaip veikia jugoslavų darbininkų tarybos, kurios be valdžios kišimosi valdo daugelį Jugoslavijos įmonių. Vakar jis aplankė netoli Belgrado elektros gaminių fabriką ir kalbėjosi su darbininkų taryba, kuri tą fabriką valdo socialistiniais — kapitalistiniais pagrindais.

Naujas sovietų štabo viršininkas

MASKVA. — Sovietų Sąjungoje buvo paskirtas naujas kariuomenės štabo viršininkas gen. Viktor Kulikov, kuris pakeičia buvusįjį maršalą Matvej Zacharovą, 73 metų amžiaus. Kulikovas yra 50 m. Jis nuo 1969 m. vadovavo sovietų jėgoms Rytų Vokietijoje. Maršalas Zacharovas yra vienas iš nedaugelio karininkų, likusių iš revoliucijos laikų. Jis dalyvavo 1917 metais Ziemos Rūmų puolime Petrograde.

Rytų Vokietijos komanda paskutiniu metu laikoma sovietų karininkų ateities karjeros laida. Čia tarnavo ir gynybos ministras maršalas Andrei Greško bei Varšuvos pakto jėgų vadas maršalas Ivan Jakubovskis. Vėliau jie abu buvo paaukštinti. Gen. Kulikovas yra trečias savo pareigų svarbumu visoje Sovietų Sąjungos kariuomenėje.

Pagyvėjo karas Pietų Vietname

SAIGONAS. — Karinė JAV vadovybė Saigone pripažino, kad išplėsti trečiądienio oro puolimai šiaurės Vietname palietė ne tik priešlėktuvines baterijas, bet ir komunistų naftos sandėlius. Demilitarizuotą zoną apšaudė ir Amerikos karo laivai.

Hanojus skelbia, kad aviacijos puolimuose amerikiečiai neteko dviejų lėktuvų. Amerika tą žinią paneigia.

Praėjusią savaitę Vietname žuvo 13 kareivių ir 111 buvo sužeisti. Vietnamiečiai jau 8 dienas tęsia puolimą U Minh miškuose, 145 mylios į pietų vakarus nuo Saigono. Amerikos daliniai remia šį puolimą helikopteriais ir lėktuvais. Per 8 d. buvo numušta 11 helikopterų.

Saigonas skelbia, kad U Minh džiunglėse buvo užmušti 623 prieš kareiviai, žuvo ir 113 vietnamiečių bei 183 buvo sužeisti.

Jungtinių Tautų asamblėjos pirmininku išrinktas Indonezijos užsienio reikalų ministras Adam Malik.

Brežnevas banketo jo garbei proga pasakė įdomų dalyką. Jis pripažino, kad "svarbūs Jugoslavijos-Sovietų Sąjungos santykių išvystymo principai buvo nustatyti Belgrado deklaracijoje 1955 m. ir Maskvos pareiškime 1956 metais". Kaip žinoma, abu tuos pareiškimus padarė neseniai miręs Chruščiovas, kuris atvyko į Belgradą 1955 m. pagerinti santykių. Chruščiovas tada pažadėjo Jugoslavijai nepriklausomybę, sienų neliečiamumą, abipusę pagarbą, nesikišimą į jugoslavų reikalus.

Brežnevas pridėjo savo kalboje Belgrado banketą: "Šių dienų sąlygose kyla klausimas, kaip įvykdyti tuos 1955 m. principus taip plačiai ir pilnai, kaip galima". Jugoslavijai, matyt, tokių klausimų nekyla. Po čekoslovakijos okupavimo Jugoslavijai pamatė, kad Brežnevo doktrina pakeitė Chruščiovo nesikišimo principus. Kito įtarimas, kad nauji sovietų vadai gali suplanuoti panašų įsikisimą ir Jugoslavijoje.

Sovietų vadas į tokius įtarinėjimus atsakė šitaip: "Įvairios jėgos pasaulyje bando įvairiai kilti tarp mūsų vieniokių ar kitokių būdų. Jos sugalvoja, kad yra kažkokia riboto suverenumo doktrina, kad sovietų armijos pasirengusios žygiuoti į Balkanus, kad Jugoslavija yra pilkoji zona, kuri kryptanti į vakarus". Brežnevas paneigė tokius tvirtinimus.

Jugoslavijos-sovietų santykiai nebuvo šalti nuo pat karo pabaigos, kada Tito partizanai skundėsi, kad sovietai nedavė jiems pakankamai paramos. Stalinas išmetė Jugoslaviją iš kominformo 1948 metais ir pasakė: "As tik pajudinsiu mažą pirštą, ir Tito daugiau nebeliks". Tito Stalino neišgando ir išsilaukė, užimdamas pasaulio problemose daugiau neutralią poziciją, nepriklausomą nuo Maskvos.

Ką sako Belgrade Brežnevas ir ką iš tiesų galvoja Kremlius, gali būti skirtingi dalykai. Šiais metais Maskvoje pasirodė Sergejus Trapeznikovo knyga. Jis yra komunistų partijos centro komiteto mokslo ir švietimo skyriaus viršininkas. Knygoje autorius kalba apie Jugoslaviją — "dešiniojo revizionizmo prieštis, pastatytas vakarų imperiaлизmo, "socialistinės stovyklos viduryje". Jis kaltina Jugoslaviją griauiančią veikla čekoslovakijoje ir Vengrijoje.

Brežnevas tikisi Belgrade padidinti sovietų įtaką ir užtikrinti tos valstybės bendradarbiavimą su Maskva. Jugoslavai reiškia viltį, kad sovietai nepardės didesnio spaudimo ar net ginkluoto įsikisimo į jų reikalus. Tito netrukus atvyksta į Ameriką, kuri tikriausiai jo viltis sustiprins ir padės jam atsisirti Kremliaus spaudimui.

1971 m. rugsėjo mėn. 5 d., Dainavoje šaulių S-gos C. Valdybos nariai po darbino posėdžio: iš kairės P. Tomkus, K. Mikulaitis, S. Jokubaitis, V. Išganaitis, K. Kiškauskas, S. Cecevičienė, V. Tamošiūnas, S. Kaune-
lienė, J. Baublys ir Alg. Budreckas. Paskutinėje eil. iš kairės M. Šnapštyš, S. Bernotavičius, L. Sulcas, M.
Vitkus, J. Švoba, P. Padvaiskas ir V. Keturakis.

Foto K. Sragausko

Šauliai Dainavos stovykloje

Darbo Dienos šventės išvakarėse šaulių vadovybė ir šaulių šaudymo ekipos iš Amerikos ir Kanados buvo suvažiuoję į Dainavos stovyklą. Šaulių S-gos centro valdybos nariai posėdžiui, o šaudymo ekipos šaudymo varžyboms.

Šaulių S-gos CV nariai savo posėdyje sprendė aktualius or-

ganizacinius reikalus. Posėdyje buvo nutarta: išleisti vertingą veikalą neskelbiant premijų-konkurso, bet surasti autorių, kuris išgildintų mūsų šaulių goltos kelią, o taip pat mūsų lietuvių tautos genocidą. Tais reikalais rūpintis buvo išrinkta komisija iš V. Tamošiūno, S. Kaunelienės, Jono Švobos ir M.

Šnapštyš. Vaikų žurnalui Eglutė nutarta paskirti \$ 25.00. 1972 m. nutarta organizuoti šaulių Kultūrinę Savaitę pas Tėvus Pranciškonus, Maino valstijoje. Tuo reikalu rūpintis pavesta Vanagaičio šaulių kuopos pirm. J. Stasičiui. Posėdis praėjo pakilioje ir darbingoje nuotaikoje. Posėdžiui pirmininkavo š. S-gos pirm. V. Tamošiūnas.

Saudymo varžybose šį kartą gerieji šaudytojai pasirodė silpniau, o silpnėsi padarė pažangą. Saudymo pirmenybėse gavo vietinėlį bronzos medalį "Geras šauliui" Kęstutis Petrauskas. Kiti gavo pereinamas taures ir trofėjus. ST. BUTKAUS šaulių kuopa laimėjo pereinamąją š. S-gos taure. Vytauto Didžiojo šaulių kuopa laimėjo 2-ą vietą. Kuopos šaudymo vadovas yra V. Brazas. Nutarta rengti sporto šaudymo varžybas Hamiltone, Kanadoje.

Dainavoje šauliai rado stovyklaujančius Neo-Lithuania korporacijos filiterius ir studentus. Jie rytais ir vakarais pagerbdavo vėliavas. Iškeliant ir nuleidžiant vėliavas šauliai dalyvavo iškilnėse kaip svečiai. Suvažiavimui vadovavo š. S-gos pirm. V. Tamošiūnas, stovyklai - M. Vitkus ir šaudymo varžyboms V. Keturakis.

Posėdžio pasitarimai testu-prina mūsų šaulišką veiklą, o šaudymo varžybos tepaskatina dar geriau šaudyti.

Algirdas Budreckas

LIETUVIAI ARGENTINOJE

Aštuntosios Lituanija gatvės atidarymo iškilmės

Argentinos Lietuvių kolonija, minėdama Tautos dieną (Vytauto Didžiojo karūnavimo dieną rugsėjo 8) sekmdadienį, rugsėjo 12 d., įnaujuravo dar vieną gatvę Lituanija, Villa Sastre - Temperley vietovėje, priklausanti Lomas de Zamora, provincijai Buenos Aires, kur gyvena nemažai lietuvių.

Iškilmės prasidėjo pamaldomis Pijaus X vardo bažnytelėje, je. pora kvartalų nuo iškilnių vietos. Mažytė bažnytelė buvo sausakimša lietuvių.

Po pamaldų, Pasco gatvės 1700 aukštumoje, ant buvusios gatvės Centenera, dabar Lituanija, prie gražios vilos, tapo pritvirtinta bronzinė. Kazimiero Kiaugos, kurio žmona mokytoja Mercedes Revello padėjo išrūpinti, apmokėta, bronzinė lenta, su atitinkamais įrašais.

Iškilmės buvo suvėluotos, kadangi daugiau kaip pusvalandį laukta buvusio Lomas de Zamora intendente dr. Enrique Roig, kuris būdamas Lomas de Zamora intendentu pasirašė Lituanija gatvės dekretą, bet kadangi dr. Roig dabar užima aukštą postą Buenos Aires provincijos Gubernatūroje, tai į iškilmes negalėjo atvykti. Lygiai nepasirodė TV filmuotojai, kaip tai buvo skelbiama, bet iškilmes

LAUKSIME VĒLIAVOS SUPLEVĖSAVIMO

CLEVELAND, Ohio. — Kas seką "Naujienos" dienraščio skiltis, bus pasibėjęs žinute, kad ateinančio spalio mėn. antroje pusėje įvyks Karinkno Juozapavičiaus vardo šaulių kuopos vėliavos pašventinimo iškilmės Clevelande. Pakviesti dalyvauti LSST Centro Valdyba ir eile šaulių kuopų atstovų ne tik iš Amerikos, bet ir iš Kanados. Šios iškilmės kiekvienam šauliui tremtyje, kaip ir kiekvienam lietuviui, lygiai yra reikšmingos.

1919 metais besikuriančios Lietuvos padėtis buvo labai ir labai sunki. Silpnai ginkluotiems, neskaitlingiems savanoriams teko stoti į kovą su iš rytų besiveržiančiomis bolševikų gaujomis. Krašto viduje siautė plėšikaujantys besitraukiantys vokiečių kariuomenės būriai. Lietuvos gyventojų tarpe pasklido netikrumo jausmas dėl rytojaus. Įvairūs gandai trukdė įstaigų normalų darbą. Spaudos Biuras Kaune informavo gyventojus apie padėtį, kuri nebuvo džiugi. Kovai su tamsiais gaivalais 1919 m. birželio mėn. 23 d., Kaune, susirinkęs būrelis spaudos darbuotojų nutarė sudaryti savo ginkluotą būrį, kuris galėtų padėti tvarkos dabotojams. Reikalingumas sudaryti iš gyventojų tarpo ginkluotą organizaciją tapo neišvengiama būtenybė. Tai priverstė daryti pilnas pavojų Lietuvos gyvenimas.

Gyventojų apsaugai ir tvarkai palaikyti 1919 m. birželio mėn. 27 d., Kaune susirinkę Kauno mst. įstaigų tarnautojai nutarė — prie Lietuvos Sporto Sąjungos sudaryti šaulių skyrių, nes sporto sąjungai priklauso ir šaudymo sportas. Vadovaujantis šia idėja, tų pat metų liepos mėn. 8 d. šaulių skyriui jau priklausė kelios dešimtys vyrų. Dėl šaulių skyriaus sudarymo tuomet a. a. V. Pūtvis savo žmonai rašė: "Visgi sudarėme pradžią Lietuvos šaulių Sąjungai".

Šią datą gal ir tektų laikyti Lietuvos šaulių sąjungos pradžią, nors istorikų tarpe užtin-kame ir kitokių nuomonių. 1952 m. vasarą buvusių Lietuvos šaulių Sąjungos veikėjų tarpe kilo mintis, Lietuvos šaulių Sąjungą atkurti tremtyje. Atkūrimo darbai buvo suorganizuotas organizacinis branduolys. 1953 m. organizacinis branduolys savo darbu jau taip toli pažengė, kad ryžosi išeiti lietuviškosios visuomenės viešumon. Tai padaryti tinkamiausia proga buvo paminėti a. a. V. Pūtvio 25-rių metų mirties sukaktį. Minėjimas įvyko 1954 m. kovo mėn. 7 d. Tą dieną minėjimo dalyviai nutarė: Lietuvos šaulių Sąjun-

kuopa pradėjo savo darbą tik 1970 m. gruodžio mėn. 6 d.

Išiečių tarpe sutiksime ne vieną, kuris, pažūrėjęs į vėliavos šventinimo iškilmes, pasakys, kad tai yra tik bereikšmis išorinis iškilmingumas, kuris rytoj jau bus pamirštas. Taip galvo-ti būtų labai stambi klaida.

Kiekviena viešai pasireiškusią patriotinę apraišką galima pamiršti ir gal net surasti būdų ją užgniaužti, bet tautos sąmone, jos ryžtą pasilikti ištikima savo protėvių laisvės tradicijoms užgniaužti negalima. Tautos kraujo balsas persiduoda eilei kartų ir nėra jėgos, kuri tą kraujo balsą galėtų nuslopinti.

Kiekvieno organizuoto lietuviško junginio vėliava kaip tik ir yra to tautos kraujo balso simbolika. Vėliava yra simbolika ne tik laisvo nepriklausomo lietuvių tautos gyvenimo, bet ir

Lietuvos valstybės galios, jos didybės prisiminimas. Vėliava skatina kiekvieną lietuvių dar intensingesniam, dar kūrybinges-niam darbui. Kiekvienas turi jausti, kad jame glūdi galingas kūrybingumo pradai. Tik tuo pradų vadovaujantis bus nugalėtos visos kliūtys, šiandien lietuvių tautai pastojusios keliai į nepriklausomą, laisvą gyvenimą.

J. Krygeris

SKAITYK PATS IR PARAGING KITOS SKAITYTI NAUJIENAS

1971 m. rugsėjo 5 d., Dainavos stovykloje šaudymo sporto varžybų laimėtojai: iš kairės šaulių S-gos pirm. V. Tamošiūnas, R. Ivanauskas, V. Leonavičiūtė, D. Šostakienė, B. Leonavičienė, T. Ivanauskienė, šaudymo sporto vadovas V. Keturakis. Antroje eilėje — A. Šiurkus, K. Petrauskas, A. Kavaliauskas, J. Kinčius, B. Valiuke-nas, V. Bilaitavičius, V. Šeputis, J. Leonavičius, J. Šostakas, J. Kavaliauskas ir S. Čičinas.

Foto K. Sragausko

Bridge over troubled waters.

It's easy to forget that emergencies do happen. And when there is a crisis, you'll need a nest egg to fall back on.

The Payroll Savings Plan is one of the easiest ways to make sure you've something saved for when you need money fast. When you participate in the Payroll Savings Plan where you work, an amount you designate will be set aside from each paycheck and invested in U.S. Savings Bonds. It's an effortless way to build up a reserve.

And now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds—for E Bonds, 5 1/2% when held to maturity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra 1/2%, payable as a bonus at maturity, applies to all

Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

Let's hope there are no troubled waters in your future. But remember, emergencies don't always happen to the other guys.

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed in your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a good way to save.

Take stock in America. Now Bonds pay a bonus at maturity.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, ILL. 60608

GEROS DOVANOS

šios knygos parduodamos dabar "Naujienose" su didėlemis nuolaidomis:

- Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršeliais, vietoje \$4.00 dabar tik \$3.00
- Minkštais viršeliais tik \$2.00
- Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTūra — ŽIAURŲS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpildžiai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50

Galima taip pat užsisakyti paštu, atsiuntus čekį arba money orderį.

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozas Adomaitis - Dėdė Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuvių galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo Žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išiečių švie-suolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozas Adomaitis - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIEŲ" ADMINISTRACIJOJE

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė, apie senus laikus. Kai atitvarei ir laumės Skrajojo po laukus...

S. Petersonienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar kryptavimai. Naujienose galima gauti šių perliū ir žemčiūgių mūsų mažiesiems bei jaunimui:

1. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVI-NUKES, 34 psl. su 8 apsakymėliais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.
2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KIŠKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50.
3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80.
4. Srasė Vanagaitė - Petersonienė, LAUMĖ DAUMĖ. 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie pasilptingąsias laumes Tėvų Žemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kaina 5 dol.
5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.
6. R. Spalis, GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI. Apsakka jaunimui ir senimui. Dail. A. Trinkūno viršelis ir iliustracijos. Išleido Dr. Vydušo Fon-das, 528 psl., kaina 4 dol.
7. Juozas Švaistas, ŠAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir lygių. Iliustruota dail. Z. Šodeikienės Didelio formato, kietais viršeliais, pūkus 77 psl. leidinys. \$3.00.
8. Jonas Valaitis, SENOVES LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai Eilutė padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais. 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuo-tų vaikams perkamas dovanas — nuse knygų, pusė žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

A. A. ZIGMA JONYNĄ PRISIMENANT

(Tęsinys)

Pirmosios karo dienos 1914 metais nebuvo pavojingos. Tekdavo Suomijai įlanką stebėti nuo aukštumų su žiūronais ir pranešinėti apie laivų judėjimą. Tik po 3 mėnesių pulkas buvęs permiestas į Lenkiją, netoli Vokietijos pasienio. Čia tekė raitam bastytis tarp Augustavo ir Varšuvos. Kartą patekęs į vokiečių užimtą teritoriją. Dvi savaites ieškojęs visokių galimybių ištrūkti, pagaliau ryžsis prasiplaužti, su arkliu perskandamas vokiečių naujai iškastus apkasus. Pavykę persukti ir nesužeistam pasprukti. Už tai gavęs šv. Jurgio Kryžių. Rusams netekus daugelio karininkų, 1916 m. Zigmui buvę pasiūlyta pereiti į pėstininkus su poručiko laipsniu. Jis atsisakęs.

Revolucija Zigmą užklupo Rygoje, į kur 20-tas dragūnų Suomijai pulkas iš Lenkijos buvo perkeltas. Čia pradėjo organizuoti įvairių tautybių kariuomenės daliniai. Sukruto ir lietuviai. Minimam pulke susiradę apie 70 lietuvių karių. Nutarė šaukti Dvyliktos Armijos lietuvių karių suvažiavimą. Atstovu buvo išrinktas ir Zigmą Jonynas. Suvažiavimas išrinko komitetą ir jį pavadino Dvyliktos Armijos Lietuvių Karininkų Pildomuoju K-tu. Komiteto pareiga — iš įvairių rusų kariuomenės vienetų rinkti lietuvių karius ir organizuoti lietuvių dalinį. Z. Jonynas buvo išrinktas to Vykdomojo K-to sekretorium. Ryšių palaikymui bei informacijos teikimui pradžioje komitetas leido šifrografu spausdinamą neva laikraštį, pavadintą "12 Armijos Karpilomo žinios". Jį sekretoriui Z. Jonynui tekdavo

ranka prirašyti. Vėliau tas biuletenis išsivystė į spaustuveje paruošiamą laikraštį "Laisvą žodį". Beorganizuojant visus lietuvių karius (ne tik 12-tos armijos) Petrapilyje buvo sušauktas visuotinis lietuvių karių suvažiavimas. Čia buvo išrinktas Petrapilio Centrinis Lietuvių Karininkų Komitetas, kurio sekretorium vėl buvo išrinktas Zigmą Jonynas (savo atsiminimuose vėlonis įvardija tiek 12-tos armijos, tiek ir centrinio komiteto visus narius, bet aš jų pavardes čia praleidžiu; jei kada Z. Jonyno atsiminimai būtų paskelbti išties, tai tuomet skaitytojais ir visas pavardės rastų).

Likvidavus Centrinį Kar. K-tą ir išformavus pulką, Z. Jonynas perėjo dirbti į Petrapilio Centrinį Komitetą Pabėgėliams šelpti. Čia jam teko rašyti mašinėle, rusų raidynu. Tame darbe išbuvo iki 1918 m. rudens.

Kai lietuviai masiniai iš Rusijos ėmė bėgti ir nepriklausomybę paskelbusią Lietuvą, tai Zigmą Jonynas susirgo dėmėtąja šiltine. Baisiai nusilpo ir sulysio. Kiek atsigavęs ir pats bandė Lietuvą pasiekti. Dėl didžiausių kilometrų nusitęsusių eilių geležinkelio stotyse, jis Lietuvos savo jėgomis jokių būdu nebūtų pasiekęs. Tik netikėtai sutiktas draugas, tapęs aukštu bolševikų pareigūnu, padėjo pro visas eiles prasistumti ir į Lietuvą sugrįžti.

Pavojai ir pareigos pokariniame chaose

Į Lietuvą grįžo 56 kilogramus sverdamas, ligos nualintas, vos ant kojų besilaikydamas. Šeima darė viską, kad Zigmą jėgas atgautų. Per pora savaitių jis pri-

Rugsėjo 23 dieną New Yorko Pen & Brush galerijoje Pilviškiuose gimusi ir New York'e augusi Natalija Jasiukynaitė atidarė savo paveikslų parodą. Rugsėjo 26 dieną, ateinantį sekmadienį, parodos atidarymo progą ruošias vaizdinis šampanas. Paveiksle matome jos 1971 m. pieštą Nancy Lee portretą.

augo septynių kilogramus ir ėmė greitai stiprėti.

Grįžo 1918 m. rugsėjo pradžioje, taigi po pusmečio nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ir pora mėnesių prieš oficialią I pasaulinio karo pabaigą, bet tėvynėje rado didžiausią chaosą. Išdegusioje tėviškėje likęs

tik vienas samanotas pastatas. Vokiečiai siuntė, plėsdami ir terorizuodami.

Z. Jonynas 1919 m. buvo išrinktas Kybartų valsčiaus viršaičiu, o po kurio laiko ir Vilkaiviškio apskrities sekretoriumi. Vokiečių vis dar buvo pilni miesteliai ir kaimai, ypač Vokietijos pasienyje. Jie čia tebedarė savo "tvarką" ir su Lietuvos Taryba visiškai nesiskaitė. Atsitiko, kad žandarai iškrėtė užsilikusią Jonynų bakažę ir surado vaikų iš durpynų prisigabentų vokiškų šautuvų bei šovinių. Kai areštavo tėvą ir vieną brolių, tai Zigmą pats prisistatė ir prašė leisti burti savo artimųjų oficialiu gynėju. Jis buvo vietoje areštuotas. Tėvą ir brolius nuteisė po 15 metų kalėjimo, o jį išteisino, bet vistiek paliko Vilkaiviškio kalėjime. Raštu pasiskundęs Kriegsgericht'ui (kariuomenės teismui) gavo atsakymą, jog jis būsiąs paleistas tik tada, kai vokiečiai iš Lietuvos pasitrauks, nes esąs jiems pavojingas. Už savaitės, vokiečiams išvažiavus, buvo paleistas. Vietoj grįžti į tėviškę, nuskubėjo į Kauną, pas Lietuvos teisingumo ministerį Petrą Leoną. Reikala papasakojus, P. Leonas paskambino į kalėjimą, kad abu suimtuosius paleistų. Į namus grįžęs, Zigmą tėvą ir brolius rado jau laisvus. Tai buvo pirmas Lietuvos vyriausybės galios ženklas.

Jam valsčiaus viršaičiu bebūnant, Kybartuose buvo įvesta pažymėtina tvarka: ūkininkai apdėti duoninių javų pyliava (po du kilogramus duoninių javų nuo margo žemės). Tokiu būdu buvo supilta didelis kiekis javų atsargų, iš kurių buvo remiami varguoliai. Vieną tokio varguolio šeimą ir jos sušėlimą Z. Jonynas taip aprašo: "Atsimenu, šikšnių seniūnas pranešė, kad šikšnių dvare, valdomam Gremedskio, yra ypatingai nuskurus šeimai, kad išsipardavę net patalynes. Nuvykau pats į dvarą patikrint. Radau pasibaisėtinas sąlygas. Kumetbutis molinis, į žemę susmukęs, drėgmė neišpasakyta, visa šeima džiovos apimta su tėvais ir mažamečiais vaikais. Tuojau suteikiau pašalpą pinigais apsigirkimui patalynės, atleidom bent pusei metų maistui kviečių ir rugių, pridėdami dar kiek ir pinigų išlaidoms. Žmonės liko begaliniai dėkingi..." Toliau Z. Jonynas samprotuoja, kad toks savišalpos tikslui pyliavomis apsidėjęs valsčius ar tik nebus nebuvo vietintelis Lietuvoje. O man čia

knietai ir antra išlaidų paklaidai: kiek gi tokie varguoliai, kaip Zigmą Jonynas, tuomet buvo Lietuvoje, kuriems tikrai rūpėjo varguolių reikalai? Kitas didelis valsčiaus valdybos ir viršaičio rūpestis, tai statybos medžiagų skirstymas sudėtingiems ūkininkų trobesiams atstatyti. Medžiagą buvo paskyręs Lietuvos miškų departamentas, o valsčių tarybos turėjo nustatyti reikiamos medžiagos kiekį ir reikalinguosius sąžiningai aprūpinti.

Kadangi Lietuvos dvarininkai atsistatę valstybės nemėmė ir daugeli atvejų buvo laimė, tai dvarininkų labai nemėgo. Buvo prieš juos (dvarininkus) ir neteisingų skundų, kuriuos Z. Jonynas turėjo asmeniškai patikrinti ir padaryti sprendimą.

Miškininkas, ūkininkas ir visuomenininkas

Apie dvejus metus Kybartų valsčiaus viršaičiu pabuvęs, 1921 m. gale ar 1922 m. pradžioje iš tos sunkios mažai apmokamos tarnybos pasiluoosavo. Pasiluoosoti paskatino kaip tik gauti du pasiūlymai daug svarbesniems ir įdomesniems darbams. Pirmasis buvo vidaus reikalų ministerio kvietimas į Kauną, užimti jo ministerijos kanceliarijos viršininko vietą. Antrasis — tapti Vilkaiviškio miškų urėdijos sekretoriumi. Nors ministerijos darbu alga buvusi pasiūlyta kelis kartus didesnė, bet, dėl asmeniško motyvo (norėjo padėti atstatyti tėvų ūkio trobesius, padėti jiems ūkyje tvarkytis, išleisti į mokslus du brolius ir seserį), pasirinko darbą urėdijoje. Esant dideliui miškininkų trūkumui, už keleto mėnesių buvo paskirtas žalosios girininku. Keletą metų girininkijoje pasidarbavęs, turėjo važiuoti į Dotnuvos Miškininkų akademiją teoretinių žinių pagilinti. Kvotimus išlaikęs, pakeltas pirmos eilės girininku, miškų tarnyboje išbuvo iki 1930 metų.

Iš girininko pareigų pasitraukė, visą energiją jau buvo nukreipęs į ūkininkavimą. Be nuosavo 40 ha. ūkio, 1930 m. išnuomavo dar netoli 170 ha. buvusio dvaro centrą, tad turėjo administruoti virš 200 ha. žemės. Tas darbas jam labai sekėsi, nes Z. Jonynas dirbo jį su dideliu noru. Ūkininkaudamas surado būdą žemės ūkio gaminius urmu

pristatyti tiesiai į Vokietiją, Karaliaučius. Padare ir keletą kitų, tik sumaniam, apsuksiam, galvojančiam žmogui būdingų prekybinių bei rangovo transporto, kurių, straipsnį trumpindamas, nebeminėsiu.

Kaip gilus demokratas, o kartu ir tautinis liberalas, politiniai priklausė valstiečiams liaudininkams. Čkininku tapęs įsijungė į visą eilę tos srities organizacijų: profesinėje Čkininkų Vienybėje buvo šakių apskrities pirmininku; įsitraukė į žvirgždaičių pieno perdirbimo bendrovę, į eilę kooperatinių, prekybinių, net bankinių draugijų. Keletą kartų čkininkų reikalais su delegacijomis lankėsi Kaune pas prezidentą Antaną Smetoną ir ministerį pirmininką Juozą Tūbelį. Neretai tokioms delegacijoms jis pirmininkavo. Ūkininkams rūpimais klausimais rašinėjo į Marijampolėje leidžiamą laikraštį Suvalkiečių.

Suvalkiečių ūkininkų streikui įsilepsnojus, Z. Jonynas buvo streikininkų pusėje. Už tai papuolė į tautininkų nemalonę. Šakiose buvo tardomas apskrities viršininko ir kriminalinės policijos viršininko. Bylos jam nekėlė ir nubaustas nebuvo, bet jo ūkį sargybos apstatė ir sekė jį dieną naktį. Savo nuomonę apie suvalkiečių streiką jis aprašė didesniame straipsnyje, kurį keletą metų prieš mirtį įteikė prof. Mečiui Mackevičiui. Šeimos narių pasakojimu, prof. M. Mackevičius aprašymą sutikęs labai palankiai ir pasiūles Šejos redakcijai jį atspausdinti. Šeja žadėjusi straipsnį išleisti atskiru leidiniu. Ar ir kada straipsnis buvo atspausdintas, šių eilučių autoriui nėra žinoma. Šeimoje yra pasilikęs to straipsnio nuorašas).

Veikla išsivijoje, saulelydis, išėjimas

Zigmą Jonynas buvo vedęs 1922 m. sausio 22 d. suvalkiečių Antaniną Plaušainytę, labai pamaldžios giminės mergaitę, turėjusią tris dades, visus kunigus. Jiedu išaugino sūnų Vytenį, dukteris Rasą ir Ringailę.

Per pirmąjį bolševikmetį laimė, kad trėmimų išvengus, daugiau rizikuoti nebebuvo tikslas. Visa Jonyną giminė 1944 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvą apleido. Vieną detalę trumpai, vaizdžiai nupasakojo man Ringailė Zotovienė: "Gerai prisimenu, kai giminės bei draugai iš Kauno, kaimo ir apylinkių sudardėjo į tėviškės kiemą, kad Tėvelis vadovautų visiems pasitraukimui iš Lietuvos į Vokietiją. Šis epizodas man, kaip palyginus dar visai jaunai, bet jau subrendusiai dukrai, buvo įspūdingas įrodymas, kaip kiti žmonės vertina mano Tėvelio sugebėjimus. Buvo savotiškai keista, kai net aukščiausios pozicijas užimant valdininkai kritišką gyvenimo momentu ieškojo prieglobsčio mano Tėvelio vadovybėje, tikėdami ir pasitikėdami, kad jis sugebės padaryti išmintingiausius sprendimus, vedančius į gyvenimą". (Čia tenka pastebėti, kad traukimasis per Virbalį rugpjūčio 1 d. buvo jau labai pavojingas. Kiek kitaip reikalai stovėjo žemaitijoje, kur buvo galima išsilaikyti iki vėlyvo rudens.).

(Bus daugiau)

DVI ISEITYS

— Ką galvoji apie vyrus, kurie valgo restoranuose?

— Jiems reikia apsigyventi, arba išsikirti.

Jau atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicago lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kietais viršeliais \$10.00, minkštais \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.

Knygoje aprašytas pirmas Chicago atvažiavęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, išteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški choralai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikų, socialistų, laisvamanų ir kitų organizacijų atlikti darbai, išteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Orderį

AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJOS

vardu ir pastumi:
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

Raginkite savo apylinke augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antras, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000, OR MORE,
2 YEAR MATURITY

5%

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupyimo indėliai
Aprausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, choralai, grupės, užsakišios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, ILL. 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:		
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.		
15 cents per copy. 15 c. on Saturday		
Chicagoje ir priemiestiuose:		
metams \$22.00	Užsienio:	\$23.00
pusei metų \$12.00	metams \$13.00	
tris mėnesiams \$7.00	pusei metų \$12.00	
vienam mėnesiui \$3.00	vienam mėnesiui \$3.50	
Kitoje JAV vietoje:		
metams \$20.00		
pusei metų \$11.00		

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.

Laisvi žmonės atmeta prievartą

Praeitą savaitgalį Adamų ūkyje vykęs Amerikos lietuvių spaudos ir radijo atstovų minčių pasikeitimas su įtakingesniais ir veiklesniais bendruomenininkais aiškiai parodė, kad laisviems lietuviams maža grupelė savo valios nepajėgė primesti. Ji nepajėgė to padaryti iki šio meto, tikrai nepajėgė to padaryti ir ateityje.

Vakarykščiame Naujienų numeryje buvo atspausdinta PLB pirmininko kalba ne todėl, kad Naujienos pritartų toje kalboje dėstytojų mintims, bet kad platesni Amerikos lietuvių sluoksniai pamatytų, ką vyriausioji PLB galva galvoja ir ko siekia artimiausieji vadovybės bendradarbiai ir ginklaiešiai. Dabartiniai bendruomenės vadai savos spaudos neturi, todėl Amerikos lietuviai nežino ir ką jie galvoja ir kur vairuoja. PLB pirmininkas savo kalboje padarė kelias užuominas apie skaudžiausią savo galvosens ir veiklos vietą. Jis suvažiavusiems spaudos atstovams nusiskundė:

“Štai LB surengia dainų ir tautinių šokių šventes, suaukia lietuvių mokslininkų suvažiavimus, bet kai kurie mūsų laikraščiai Bendruomenės šiuose darbuose nemato. Bet jie su malonumu išplūsta “frontininkus” (taip vadinami Bendruomenės darbuotojai), jei jie, vykdydami Lietuvių Chartą, kuria Bendruomenę, kokia ji iš esmės ir paskirties turi būti”. (PLB pirmininko St. Barzduko kalba, Naujienos, 1971 m. rugs. 23 d., 4 psl.).

Esame tikri, kad Naujienos daugiau ir plačiau rašė apie Chicagoje suruoštas tautinių šokių ir dainų šventes, negu bet kuris kitas lietuviškas laikraštis. Mums atrodo, kad ir PLB vadovybė tai žino. Bet pirmininkas vis dėlto nepatenkintas. Nepatenkintas dėl to, kad tuose aprašymuose nepakankama skaičių pakartota, jog tai buvo frontininkų vadovaujamos Bendruomenės renginiai. Nekartojame pakankamą skaičių, kad tai buvo jų darbas, nes netikime, kad jie vieni galėtų tautinę dainų ar šokių šventę suruošti. Minėtas šventes suruošė Amerikos lietuviai, didelė jų dauguma. Prie dainų ir šokių šventės prisidėjo visi Amerikos lietuviai. Vieni dainavo, kiti šoko, tretį dirigavo, dar kiti garsino, kėlė susidomėjimą lietuviškos dainoms ir šokiais. Jeigu frontininkams vieniems, arba jeigu net ir bendruomenininkams vieniems būtų reikėję suruošti dainų ir šokių šventes, tai

UŽ TAUTĄ, KARALIŲ IR LAISVĘ...

(Po pokalbio su B. R. Pietkievičium, Crane Savings and Loan bendrovės prezidentu)

KUNIGAİKŠČIŲ OGINSKIŲ MIESTAS

Mudu su Crane Savings and Loan bendrovės prezidentu B. R. Pietkievičium esame jaunystės metais gyvenę tame garsiaame kunigaikščių Oginskių mieste — Rietave. Gyvenome ne tuo metu ir jau skirtingose laikų sąlygose: Kartą, susiradus progą, esame su juo ir pasikalbėję apie seną tos vietovės praeitį.

Galima sakyti, kad ten B. R. Pietkievičius pradėjo ir pirmuosius žingsnius finansų srityje. Jo tėvas dirbo dvaro administracijoje. Jo motina buvo dosnios kunigaikštienės šalpos — labdaros darbuose patikėtinė. Per jos rankas pereinavo vargšams teikiama parama ir jų prašymai į kunigaikštienę. Kuomet Rietave įsisteigė kunigaikštienės globoje 1908 metais Vartotojų bendrovė, kunigaikštienės buvo pašauktas ir jaunamietis, P. R. Pietkievičius bendrovės darbu. Jis jau buvo lankęs mokyklą, gražiai mokėjo kaip dvariškis elgtis, ir kunigaikštienės buvo mėgiama.

vargu jie būtų suradę pakankamai narių, salės tvarkdams, o ką jau bekalbėti apie dainavimą ir šokimą.

Visi Amerikos lietuviai pritarė, ruošė ir ėjo į tautines dainų ir šokių šventes, nes taip su atvažiavusiais Vliko ir pirmais paskirtais JAV LB atstovais buvo susitarę. Visi Amerikos lietuviai rėmė ir remia Bendruomenės kultūrinius renginius ir visi Amerikos lietuviai rėmė Alto politinį darbą. Dauguma ir dabar remia Altą, tik Bendruomenės vadovybė, kaip žinome, pradėjo kamšioti statinius į Alto ratus, bet Altas Bendruomenės vedamam darbui nekenkia. Altas ragino ir ragina visus lietuvius remti Bendruomenės vadovaujamą kultūrinį darbą. Tautinės dainų ir šokių šventės yra kultūrinis darbas.

Naujienos nieko niekad neplūdo ir neplūsta. Jos niekad neplūdo ir frontininkų ar “frontininkų”. Esame įsitikinę, kad frontininkų tarpe yra daug gerų žmonių. Frontininkais jie būna, kol nepatiria faktų ir nepradeda patys galvoti; kai jiems nusibosta klausyti užkulisiuose sėdinčių vadų instrukcijų, kurie fronto priešakinį neįsitraukė, bet siūnia pėstininkus. Amerikoje didokas frontininkų skaičius praregėjo ir ramiai pasitraukė. Yra ir tokių, kurie ryžosi kovoti prieš užkulisiuose sėdinčių vadų neaiškią kovą ir tikslus. Didelė frontininkų dauguma nenori kovoti prieš savo tautiečius. Frontą jie buvo sudarę prieš lietuvių tautos priešus, bet ne prieš savuosius.

Esame tikri, kad didelė frontininkų dauguma pasmerkis ir volertinę vadovybę, kuri buvo praeiklavusi išmesti net PLB veiklų vicepirmininką. Frontas reikia sudaryti prieš lietuvių tautos priešus, bet ne prieš vienybės ir susitarimo siekiančius savo organizacijos narius.

A. VILAINIS ŠIDLAUSKAS

goliai rėmė, domėjosi, kaip ir kiti dvariščiai.

PASAKIŠKAS PARKAS

Pamėgau ir aš tą kunigaikščių Oginskių miestą, pradėjęs lankyti Rietavo progimnaziją. Pati progimnazija buvo Oginskių parke, kituomet buvusiose orkestro mokyklai skirtose patalpose, dviejų aukštų nemažame mūro pastate. Tada dar nebuvo nugriauti ir patys kunigaikščių rūmai, nors jau nebebuvo gyvenami ir apleisti. Žavėjo tada vaiko akis tas didžiulis 80 hektarų pasakiškas parkas, rūmai, tvenkiniai, prie pačių rūmų kiemo ratu išrikuotos graikų deivų statulos, kurias dar gražino papėdėje apsviję vi-jokliai. Ten, stikliniame oranžerijos bokšte, pamaciau jau veik šimtą metų sulaukusią palmę ir daug kitų, dar niekad savo akimis nematytų, augalų ir gėlių. Žinoma, vaiko amžius, tai atrodė kaip pasakoje.

RIETAVO PRAEITIS

Ar po metų į mano rankas pakliuvo ir išverstas iš lenkų kalbos geografinės enciklopedijos rašinys apie Rietavo praeitį. Prie bažnyčios buvo gausus dar iš 16-jo šimtmečio archyvas. Vienas kunigas — altarista man kai ką papasakodavo, nes, žinoma, ten viskas buvo lotynų ir lenkų kalba. Daug pripasakodavo ir senieji žmonės apie kunigaikščius Oginskius ir jų paslėptus pūras, statinėjimus, lobius. Tikėjo tie pasakotojai, tikėjau ir aš. Kai kartą, vėliau pažinęs ponį Pietkievičienę, paklausiau, ką ji mano apie tuos paslėptus lobius, tai ji su šypsena lūpose nesugriovė man to tikėjimo. Esą, visko gali būti, kunigaikščiai būvę visko pterkę. Kunigaikštis Iri-nėjus tais neramiais 1863-ųjų metų sukilimo metu, kada ir pats mirė, galėjo dėl atsargos kur rūmuose užmūryti ir kokią statinę aukso. Galėjo, žinoma, užkasti prie koplyčios ar kur parke, bet kas žino, kaip tikrai buvo...

Taip su laiku mano galvoje pasirinko tą istoriją, pasakojimą aibės, kad aš nors ir nebuvau iš didžiųjų plepių, bet kai pradėdavau kalbėti kam apie Rietavą, tai jau negalėdavau sustoti ir baigti. Pasigautas kaip auka klausytojas ar klausytoja klausė, klausė, pradėdavo žiovauti, paskui snauti ir pagaliau pabėgdavo, mano pasakojimui ne įnepusėjus.

KAS BUVO, KAI RIETAVO NEBUVO

Kalbant apie Rietavą, tenka pradėti, kaip pasakoje, nuo

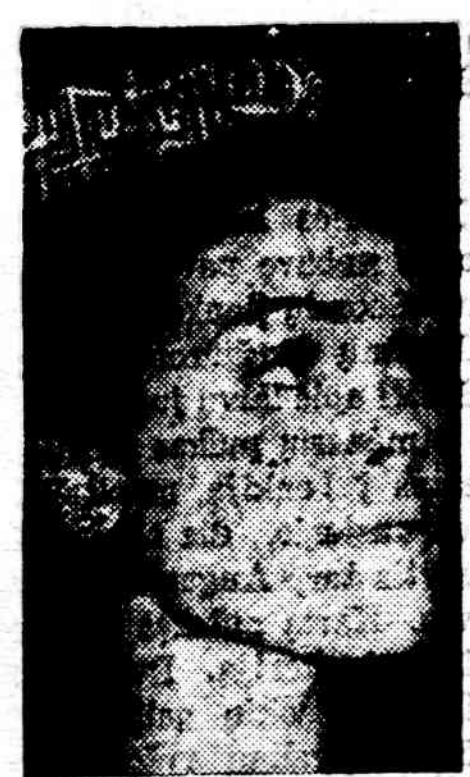
nebeatmenamų laikų. Kaip šia zemaičiai pradėjo gyventi, kada dar ir pačio Rietavo pavadinimo, kaipio tokio, nežinota. Tik apie šią vietovę istorijos šaltiniuose jau užtikama žinių trylikto šimtmečio viduryje. Ten pasakytą, jog Rietakių parke, kituomet buvusiose orkestro mokyklai skirtose patalpose, dviejų aukštų nemažame mūro pastate. Tada dar nebuvo nugriauti ir patys kunigaikščių rūmai, nors jau nebebuvo gyvenami ir apleisti. Žavėjo tada vaiko akis tas didžiulis 80 hektarų pasakiškas parkas, rūmai, tvenkiniai, prie pačių rūmų kiemo ratu išrikuotos graikų deivų statulos, kurias dar gražino papėdėje apsviję vi-jokliai. Ten, stikliniame oranžerijos bokšte, pamaciau jau veik šimtą metų sulaukusią palmę ir daug kitų, dar niekad savo akimis nematytų, augalų ir gėlių. Žinoma, vaiko amžius, tai atrodė kaip pasakoje.

RIETAVO DIDŽIOSIOS GIROS

Miškais apaugusi vietovė, kur ir iki mūsų dienų dideli girių plotai išliko, ramiams laikams atėjus vėl gyventojai ėmė greit gausėti. Gal kiek paskatino ir krikščionybės įvedimas Zemaičiuose. Sunku jau buvo tada išvengti krikšto, kai patys valdovai liepė, ir pats Didysis Lietuvos kunigaikštis, apaštala. Bet senuosius dievus mylintiems zemaičiams. Rietavo didžiosios girios buvo dar ramus jų garbintojams prieglobstis. Ten dar galėjo po didžiuliais ažuolais be baimės kūrėti šventąją ugnelę Perkūno garbei.

Ir sąlygos ten kurtis buvo neblogos. Anuomet Lietuvos girios žmogų nebuvo dykumos laukus. Tai tarsi aruodas, pilnas paukščių, žvėrių. Galėjai valgyti visada šviežią žvėrieną. O jau zemaičiai ir be parako mokėjo strėlėmis žvėrių nušauti ar pagauti.

Miškas Vytauto laikais tebebuvo aruodas, varvantis bičių medumi miduliu raugti ir pilnas visokių kitų gėrybių. Nedaug ir lauko naujakuriams terekėjo iškirsti kiek miško ir kelmus išdegti. Tai kunigaikščio, vėliau zemaičių seniūno valdai nereikėjo daug rūpintis dėl pinigų mokėsimams. Juk tą prievoles duoklę valdovams galėjo atiduoti kailiais ir medumi. Taip, tad spartiai pradėjo augti savo sodybo-

Naujoji Miss America Laurie Lea Schaefer iš Bexley, Ohio, pasirodusi idomiai ir turiningai praleisti ateinančius metus.

mis šioje vietovė, kad net patapo tėvūnija — pavietu.

RIETAVO DVARO INVENTORIUS

Rietavas 1527 metais buvo jau toks turtingas, kad tapo pagunda ir pačiam karaliui Žygimantui Senajam, jį sau turėti, kaip gerą išmintingą zemaičiuosė. Tad, skirdamas tais metais Stanislovą Kęsgailą zemaičių seniūnu, jau Rietavo dvarą pasiūliko savo valdžioje ir atsiuntė savo administratorius. Dvaras buvo savo plotu nemažas, apėmė ne tik Rietavą, bet ir Veiviržėnus, Andrejavą. Viskas tada priklausė jau pačiam karaliui, nes tam plote ir bajorų, tebuvo vos penketas, ir jie turėjo mažus dvarėlius, vos išstengdami tik po vieną raitelį duoti karui atveju. Pagal to dvaro sudarytą inventorių, žinoma, iš 1565 metų, jis jau turėjo šešias seniūnijas, 70 vietovių, kuriose buvo virš septynių šimtų ūkių, o to dvaro žmonių skaičius siekė apie penkis tūkstančius, įskaitant kar-tu ir mieste gyvenančius, kurių skaičius siekė jau iki 300 galvų.

Paskui tas dyaras augo vis savo gyventojais. Tada, jau ir garsieji Lietuvos didikai Sapiegos-godžiomis akimis ėmė žiūrėti ir į kaulytį už karaliui daromas paslaugas. Pirmasis Rietavo dvarą gavo valdyti 1588 metais Lietuvos kancleris Leonas Sapiega. Paskui Lietuvos — Lenkijos seimas šį pelningą dvarą užstatė už stambiai pinigų sumą (100.000 florinų) Vilniaus vaivada, Povilui Sapiegai 1661 metais. Paskui valdė jo sūnus Benediktas, kuris už nuopelnus valstybei buvo atleistas nuo skirtų duoklių kariuomenei. Dar 1721 metais Rietavą valdytoji ir, berods, paskutiniui buvo Mykolas Sapiega, Palenkės vaivada.

(Bus daugiau)

M. GELŽINIS

Klaipėda Ordino Valdžioje (1252 - 1255 m.)

15

Siena tarp kryžiuočių ir Kuršo vyskupo (ir kryžiuočių bei kardininkų, nes sutartis lietuvių ir juos) buvo dar toliau į šiaurę nukelta (Pirmas sienos išvedimas tarp Livonijos ir Prūsijos įvyko 1328 m.; žiūrėk sekantį skyrį apie Klaipėdos komturiją) ir dabar ėjo nuo Sventosios upės žiočių aukštyn iki jos šaltinių, nuo čia iki Ventos. Venta aukštyn iki jos šaltinių, ir nuo čia visas kraštas tarp Marių ir Lietuvos iki Nemuno turėjo vienam Kryžiuočių ordinui priklausyti. — (LUB II, p. 288 — SRP, p. 63, Tauta ir Žodis VI, p. 251).

23. KLAIPĖDOS KOMTURIA

Klaipėda nebuvo eilinė pilis, bet buvo komturija. Ją valdė komtūras, kuris buvo tiesioginiai atsakingas Livonijos magistrui, o po 1326 m., kuomet Klaipėda perėjo į kryžiuočių rankas, pačiam Ordino Didžiajam magistrui.

Iki minėtos datos komturijos siena šiaurėje buvo Ventos — Sventosios upių linija, vakaruose Baltija ir Kuršij Marios, o po 1280 m., kuomet Ordinas iš pietų pasiekė Nemuną ir antroje 13 a. pusėje nukariavo skalvius, išplėtė Ragainės komturiją per Nemuną. Klaipėdos ir Ragainės

komturijos buvo skiriamos linijos, kuri ėjo maždaug per šilutę. Rytuose pastovios sienos nebuvo. Ji keitėsi kasdien ir buvo ten, kur Ordino kruvinas kardas ją pajėgė nunešti ir apginti.

Komtūras buvo komturijos viešpats. Jis užrašė lenų sklypus miesto gyventojams ir srities gyventojams, autochtonams ir ūkius vokiečiams. Jis išdavė visokių leidimų, rinko mokesčius ir vykdė teismus. Nuo jo priklausė srityje gyvenančių zemaičių ir kūršių gyvybė ir mirtis.

Jie rengė puolimus į zemačius ir jiems vadovavo. Komtūrai būdavo su zemačiais labai įsiterę. Todėl pastarieji, kovodami 1263 m. dėl Kretingos, paėmė į nelaisvę Klaipėdos komturą, jį kepė gyvą (Sie satzen in uf einen rost. LReim, 7015.) Kronikininko Simano Grunavo žiniomis, 1379 m. zemačiai užmušė kitą Klaipėdos komturą — Gallus von Teichrichswalde. Jo pasekėją — Markvardą von Rassow (Raschau, Kaschau) jie paėmė į nelaisvę gyvą sudegino ant žirgo prištį.

Komtūrai siuntė šnipus į zemačius ir rinko žinias apie lietuvių. “Littauische Wegeberichte” (Lietuviškieji Keliauršai), SRP II, p. 664 aprašo tokią žvalgą kelionę iš Klaipėdos į zemačius pačioje pirmoje vietoje:

Klaipėdos komtūro ypatingas uždavinys dar buvo priimti Ordino svečius, kurie vykdavo Užmariu ir pajūriu, perkelti juos per Marių žiotis, pagloboti keleto dienų pilyje ir paskui lydėti ginkluota apsauga

pajūriu į Kuršą. (skaityk Babendererde, Nachrichtenendienst und Reiseverkehr des Deutschen Ordens um 1400. Disertacija).

1323 m. zemačiai vėl puolė Klaipėdą. Šį sykį jie, paėmę ir sudeginę miestą, gyventojų dalį užmušė ir kitą — į belaisvę išsivedė (SRP I, 187). Pilis vos teišliko, ir Livonijos ordino pareigūnai, įsitikinę, kad jie iš savo tolimų bazių nepajėgs pilies ilgainiui apsaugoti, sutiko 1326 m. Marienburgėje vykusiame Generaliniame Ordino Kapitulos susirinkime. Klaipėdą su atitinkama sritimi užrašyti stipresniam Kryžiuočių Ordinui (Voigt IV, 419). Tokiu būdu pilies perleidimas (1328) “kursišką” Klaipėdą dabar pavertė į “prūsiską” Klaipėdą. Tarp Prūsijos ir Livonijos buvo išvesta siena, kuri dabar buvo ir Klaipėdos komturijos šiaurės siena. Ji ėjo nuo Sventosios upės žiočių iki Minės (Minijos) ir Mine aukštyn iki jos šaltinių (LUB II, 733).

1328 metais iš Klaipėdos pasitraukė vieni Livonijos kardininkai; Kuršo vyskupas ir toliau liko 1,3 pilies, miesto ir srities savininku, kol 1392 m., kaip anksčiau parodėme, ir jis visas savo žemes Pietų Kuršę mainais perleido Kryžiuočių ordinui. Ta proga ir komturijos siena buvo toliau į šiaurę nukelta, kaip tai parodėme skyriuje “22. Kuršo vyskupas ir Klaipėda”. Tokia siena išliko iki 1422 m. Melno taikos, kuomet Klaipėdos komturija labai sumažėjo. Apie tai plačiau skyrinje “30. Sienų išvedimas apie Klaipėdą”.

24. KLAIPĖDOS MIESTO PRIVILEGIJOS (HANDFESTEN)

Ordinas suteikdavo savo valstybės miestams, teises, kurių pavyzdžius jis paimdavo iš įvairių Vakarų Vokietijos miestų. Laiko bėgyje jis nuo tos praktikos nuėjo ir visame krašte taikydavo Kulmo teisę, t. y. teisę, kurią jis suteikė Kulmo miestui pačioje savo valdymo pradžioje.

Jau anksčiau skaitėme, kad Ordino pareigūnai ir Kuršo vyskupas norėjo Klaipėdai suteikti Dortmundio teises. Jiems prašan, 1254 m. Dortmundio miestas atsiuntė savąjį teisyne, kurį Ordinas dėl įvairių aplinkybių nepanaudojo.

Klaipėdos pirmoji privilegija — 1257 m.

Tuomet Livonijos magistras Burckhard v. Hornshusen parašė pirmąją miesto privilegiją ir tuo įteisino miesto pradžią. Ta proga jis jam suteikė Lübecko teisę. Šitos privilegijos turinys mums nėra pilnai žinomas, nes privilegija sudegė. Bet iš kitų aktų ir raštų galima jos turinį apytikriai atkurti. Tarp kitko, žinoma, buvo nustatytas Klaipėdos miestui paskirtas žemių plotas.

Klaipėdos antroji privilegija — 1365 m.

Šimtą ir tryliką metų po Klaipėdos įsteigimo, kuomet Ordinas buvo pačiame žydeime, nepaprastos veiklos Did. magistras Winrich von Kniprode (1351 — 1382) suteikė miestui antrąją privilegiją. Jos nuorašas buvo Klaipėdos miesto archyve ir yra atspausdintas Sembritzkio “Geschich-

te d. Stadt Memel”, pusl. 38 ir 39. Štai jos vertimas:

“Mes, brolis W. v. K., Didysis Ordino magistras ir t. t. ... suteikiame Mūsų piliečiams Klaipėdoje, vietojie sudegusios, naują Handfestą ir, išklausę Mūsų vadovybės narių (Gebietiger) patarimus ir valios pareikšimus, suteikiame jiems ir jų, teisėms įpėdiniais ir paveldėtojams Lübecko teisę, kuri būtų taikoma, jei kas nors kita, ko Dievas teneudoda, užmuštų arba (iš balno) išmestų, ir jis, ieškodamas taikos (išteisinimo), į mūsų namus atbėgtų.

Mes jiems taip pat suteikiame laisvą žvejybą Marių, lietuviškoje pusėje (uff der Littawischen Seiten) iki Ventės ir Nemunės, kur jie jau seniau žvejojo. Mes jiems leidžiame Rusnėje laisvai pasirinkti ir mišką kirsti kuro ir statybos reikalam. Mes jiems taip pat suteikiame ganymo ir šienavimo teisę tose vietose, kuriose jie jau seniau turėjo. Mes jiems suteikiame visas viršuje minėtas teises ir leidžiame naudotis visomis gėrybėmis, kol lietuviai bus su Dievo pagalba tiek susilpninti, kad galėtumėm miestą iš naujo apsupinti ir ko Mes miestui tada suteikime, tuo jie galės tuomet naudotis.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite

Dienraštį

“NAUJIENAS”

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2854 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

Rez. tel. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

Telef. PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmd. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7688

DR. C. K. BOBELIS

IR

DR. B. B. SEITON

INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telef. 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 Summit St.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais, 1-7 val.,
antradieniais, penktadieniais nuo 1-5, treč.
ir šeštadieniais, tikrai susitarus.

Rez.: GI 8-0873

DR. W. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.
Treč. ir šeštadieniais uždaryta.
Ofiso tel.: Portsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GArden 3-7278

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadien., antradien., ket-
virtadien. ir penktadieniais nuo 3 iki
7 val. popiet. Ketvirtadien. ir šeštadien-
iais nuo 9 iki 11 val. ryto tik
susitarus.
Trečadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, pritaiko akinius ir
"contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val: antradien. nuo 1-4 po pietų,
ketvirtadien. nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas: 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadien.
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sekmdieniais ir trečadieniais
uždaryta.

Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradien., trečiad.
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadien-
iais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonais HE 4-2123.
Jei neatsiliepia, tai telefonais GI 8-6195

P. SILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Ban-
džiai. Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PROspect 6-5084

KAS GIRDĖTI NEW YORKE

Adv. St. Bredis sukaktuvininkas

Altos ir SDA izdo globėjui bei
kitų lietuvių įvairių sambūrių
dalyviui uoliam visuomenininkui
St. Bredžiui 45 metai jo advo-
katavimo darbo — 1926 m. spa-
lio 1 d. jis buvo prisiskaitęs
teisiningo patarėjo darbui.

Rugsėjo 19 d. Lietuvių dar-
bininkų draugijos nariai susi-
rinko Bruco svetainėje pagerbti
savo narį, valdybos išrinktą,
tų sukaktuvių progą. Paminėji-
mą sumaniai, tvarkingai prave-
dė LDD valdybos pirmininkė Br.
Spūdienė. Ji priminė ir kartu
pasveikino atvykusią iš Floridos
Buivydienę, kuri eismo nelaimė-
je buvo sutrenkta, bet jau tiek
pasveiko, jog iš Floridos galė-
jo atsilankyti į paminėjimą.

Paminėjimo progą jo dalyviai
tarė žodį. Inž. Mačionis primi-
nė, kad St. Bredis pirmas iškė-
lė mintį Altos posėdyje kreiptis
į JAV kongresą, kad sudarytų
iš jos atstovų kitą komisiją iš-
tyrimui Lietuvos okupacijos įgy-
vendinimo. Tada buvo sudary-
tas vadinamasis Kersteno komi-
tetas, kuris surinko faktus apie
okupaciją ir išleido dokumen-
tuotą veikalą.

P. Mačys pastebėjo, jog St.
Bredis eina kartu su darbo žmo-
nėmis savo tėvo pėdomis, kuris
taip pat darbavosi siuvėjų uni-
joje. Ilgametis siuvėjų unių
veikėjas, dabar pensininkas Za-

vadskis sveikino St. Bredį, ku-
ris siuvėjų unioms yra sutei-
kęs naudingų patarimų.

L. Sataikienė pastebėjo, jog
St. Bredis skiriasi nuo kitų ad-
vokatų savo kuklumu. Štai LDD
jis yra suteikęs įvairių teisėkų
patarimų bet jokio atlyginimo,
o taip pat ir tos draugijos nariai
yra pasinaudoję jo gerais kruopš-
čiai apgalvotais patarimais.

Kalbėjo dar ir šio minėjimo
dalyviai: J. Burklis, J. Gaidys,
Gielguda, Daunorienė, Junča,
Buivydienė, Krasauskienė, Za-
liaduonis, Sataika, Spūdis ir kt.
S. Narkeliūnaitė pastebėjo, jog,
palyginus su nuveiktais St. Bre-
džio darbais, šis paminėjimas
yra kuklus, bet kupinas sielos ir
gražių linkėjimų.

Iš tų pasisakymų paaiškėjo,

kad St. Bredžio tėvai buvo gimę
Lenkijos pasienyje ir augo Lie-
tuvos ir Lenkijos unių valsty-
bės nuotakomis. Tėvui ir moti-
nai tiek lietuvių, tiek lenkų kal-
bos buvo savos. Berods, St. Bre-
džio motina dar tebėra gyva ir
yra sulaukusi gilių sentatvės.

Br. Spūdienė visiems priminė,

jog St. Bredis yra vienas iš žy-
mesnių SLA veikėjų ne nuo šios
dienos ir linkėjo jam, kad ir
ateityje jis SLA darbo neapleis-
tų.

Balfo reikalai

Šiame LDD narių iškilminga-
me susirinkime išliko ir Balfo
reikalai. LDD ir ALSS atsto-
vauja Balfo Br. Spūdienė ir St.
Bredis. Iš jų pranešimo paaiš-
kėjo, kad dabar Balfo būstinės
vietovė virto neramiu kampeliu.
Jau Balfas du kartus buvo api-
plėštas. Pavogtos jo rašomos
mašinė, sulaužytos durys, iš-
daužyti langai. Nuostoliai nors
ir nėra labai dideli (siekia kelis
šimtus dolerių), bet ten darbuo-
tis tapo neramu. Reikia keltis
kiton vieton. Balfo vadovybė
užklauso visų sambūrių, kurių
atstovai sudaro Balfo veikimo
centrą, ar turimi dabartiniai na-
mai parduotini ir ar patartina
keltis kiton vieton, kur tirščiau
lietuvių gyvenama? LDD na-
riai pasisakė, jog namas parduo-
tinas, tai ir iš jo išsikeltimas bū-
tinas. Balfo rėmėjai bus paten-
kinti jo vadovybei persikėlus
kiton vieton, kur lietuvių dau-
giau gyvena. Tada bus smagiau
ir maloniau Balfo būstinės atsi-
lankyti ir ta progą aukas įteik-
ti. Bet tai reikia ūmai įvykdy-
ti, nelaukiant iki ir vėl apiplėš
Balfo būstinę.

Kitos naujienos

Viešnia iš Floridos, buvusi
LDD valdybos sekretore Buivy-
dienė, pasidalino įspūdžiais apie
Floridos lietuvių gyvenimą. Esą,
reklamuojama, kad Florida yra
gražiausia ir patogiausia vieta
ne vien tik atostogauti, bet ar
ten įsikurti. Vieta graži, bet ar
ji gražiausia ir gyventi patogiau-
sia — tai klausimas. Lietuvių
pensininkų ten nemaža yra įsi-
kūrusių. Gyvenimui rami vieta,
patogi dirbti, kurie rašo savo
atsiminimus ar kitais rašto dar-
bais verčiasi. Tenyškčiai lietu-
viai taip pat darbuojasi kaip ir
kitur.

Besidalinant įvairiais įspū-
džiais, kilo sumanymas suruošti
Lietuvių darbininkų draugijos
40 metų gyvavimo sukaktuves
su atitinkamais pranešimais ir
pasirūpinti tos draugijos praei-
ties aprašymu ir išleisti leidinį,
kur būtų gešališkai, dokumen-
tuotai tos draugijos praeitis ap-
rašyta. Sekančiame LDD na-
rių susirinkime bus tas reikalas
iš pagrindų apspausdintas ir pa-
darytas nutarimas.

Jau iš seno New Yorke gyvu-
ja Dariaus ir Girėno komitetas,
kurio rūpesčiu pastatytas Da-
riaus ir Girėno paminklas, prie
kurio kasmet jau žuvimo diena
yra paminima.

Buvusiam to komiteto pirmi-
ninkui Šalnai mirus, dabar piri-
mininkauja Br. Spūdienė. Iš se-
no jo narių yra St. Bredis ir
Montvila, vytras jau sulaukęs
bene 86 metų. Šią vasarą jis

Sandūnai, Sandūnai

— ir po Sandūnų!

Kol turi, tol nevertini arba
kad ir vertini, bet ne tiek, kiek
buvo verta. Tantai kiekvienas su
nostalgija pasakys penktadienį
rugsėjo 24 dieną atsigręžęs ir
pamatus, kad Vasara jau visa
para atsitolinusi.

Paskutinis praeitos vasaros
savaitgalis išėjo gana ašarotas.
Kai pradėjo šeštadienį vakarop
kraptopoti, tai beveik be pertrau-
kos vandenį dulkino kiaušė sek-
madienį, taip kad važiuojant į
Taboro Farmą spaudos, radio
ir televizijos užbaigtuvių bei iš
jų grįžtant automobiliu teko kaip
motorlaivui plaukti. Bet niekas
dėl to nedejavo, o priešingai —
džiaugėsi, kad grybų bus! Taigi,
sekančios išbėgos skersai tris
valstybes — Illinojų, Indianą ir
Michiganą — bus nebe į papū-
dimius, bet į krūmus, ypač sku-
jočius, kur slimokai auga.

Sakoma, papratimas antras
prigimimas. Kaip žydo arkliai

lankėsi Lietuvoje. Šis trejetu-
kas ir šiais metais suruošė lie-
pos mėn. Dariaus ir Girėno pa-
minėjimą. Tokį minėjimą ren-
giant susidaro nors ir kuklių iš-
laidų, o komiteto kasa tuščia,
aukos nerenkamos.

Šis Lietuvių Darbininkų drau-
gijos narių susirinkimas vien-
balsiai nutarė nuo šiol finansi-
niai remti Dariaus ir Girėno ko-
mitetą.

Ta proga prisimintina, kad
New Yorke veikia per 30 įvai-
rių lietuvių sambūrių. Deja, Da-
riaus ir Girėno paminėjimo iš-
kilmės tų sambūrių nariai yra
retai svečiai. O būtų gražu, kad
į tokius paminėjimus tie sambū-
riai atsiųstų savo atstovus, ypač
iš jaunimo tarpo. Tai tikėtų ir
pritiktų. Dabar, senu įpratimu,
į tuos minėjimus beveik išimti
nai ateina tik Lietuvių Darbi-
ninkų draugijos nariai. Mat, jų
tarpe esama nemaža tokių, ku-
rie savo lėšomis Dariaus ir Gi-
rėno paminklo pastatymą rėmė.
Jiems tad smagu atsilankyti ir
prisiminti anų metų Dariaus ir
Girėno skridimą į Lietuvą. Štai
kodėl Lietuvių Darbininkų drau-
gijos nariai kaip vienas ir nuta-
rė Dariaus Girėno Komitetą fi-
nansiniai remti ir jam kur rei-
kia padėti.

**Mokslų metų pradžia
New Yorke**

Kaip čia įprasta, kai kurios
vietos mokyklų mokslo pradžia
sutiko su savo orkestrų muzika
ir kitomis pramogomis. Bet šiaip
jau mokslo pradžia kiek sudrum-
sta, blogu ženklų sutiktą.

Šiais metais miesto mokinių
skaicius padidėjo keliomis de-
šimtimis tūkstančių, bet atsar-
gos ir pagelbiniai mokytojai vi-
si atleisti ir nežadama naujų pa-
skirti, nes nėra lėšų. Be to, kas
iš mokinių naudosis miesto su-
sieikimo priemonėmis, jokių
važinėjimo nuolaidų negaus. Mo-
kyklų autobusai veiks kaip veiks,
bet jų vairuotojai nerimsta dėl
mažokų atlyginimų ir grasina
streiku. Tų mokyklinių autobu-
sų dalis važinėja spalvotomis mo-
kinių į baltųjų mokyklą ir ant-
raip. Ne visi tėvai tokiu patvar-
kymu patenkinti. Kai kurių tė-
vų vaikai atsiduria toli nuo tėvų
gyvenamų vietų ir jiems rūpi,
kad neįvyktų nelaimių.

Ir dar. Iki šiol miesto mo-
kyklų mokiniai gaudavo moky-
klose pusryčius. Dabar tie pus-
ryčiai, nors ir nėra atšaukti, bet
dėl lėšų stokos nevykdomi. Tė-
vai ir čia susirūpinę kas toliau
daryti.

J. Viks.

A. A.**DR. ALGIRDAS VASONIUI**

mirus, jo žmoną Aldoną, sūnus Arvydą, Gai-
lių ir Algį, seserį Aldoną Paškevičienę, bro-
lius Juozą ir Vytautą Vasiukevičius ir jų šei-
mas nuoširdžiai užjaučiame.

Faustina ir Mečys Mackevičiai

fesionalų turi įsigiję puikias va-
sarvietes — sau.

Indianos valstybinis Kopų par-
kas iki pat paplūdimio ir net
toli į vandenį išvedęs aukštą
spygliuotą tvorą, bet užmiršęs
užverti spragą, per kurią į par-
ką galima ne tik įeiti, bet ir iš-
eiti.

Tai tiek iš praeitos vasaros.

J. Pr.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

**GELININKAS
(PUTRAMENTAS)**

Linksmumo arba liūdesio valandoje
gražiausios gėlės ir vainikai ant-
pių papuošimui ir sezoninės
kapams gėlės.

ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ

GELES VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS**TĖVAS IR SŪNUS****MARQUETTE FUNERAL HOME**

2533 W. 71st Street

Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:**DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID**

4605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Tel.: YArds 7-1741-1742

4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAfayette 3-0440

MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos

AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS DIENA
IR NAKTĮ
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIUNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEP. C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE Virginea 7-6672

P. J. RIDIKAS

3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS

10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228

649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228

South Holland, Illinois

ARTEJANCIAME NAUJIENŲ BANKETE

VITALIS ŽUKAUSKAS

SEKMADIENI, ŠIŲ METŲ SPALIO 31 D., LINKSMINS SVEČIUS

BANKETAS VYKS VFM SALEJE, 7254 W. 63rd ST.

Vakarienė su kokteiliiu \$8.00 asmeniui.
Sokiams gros George Joniko orkestras.
Vietas rezervuoti prašome raštu Naujienoms (1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 arba telefonu: HA 1-6100.
Pradžia 4:00 val. po pietų.

Kviečiame visus iš anksto užsakyti vietas artėjančiamc

NAUJIENŲ BANKETE

SVEIKINIMAS JONUI BYANSKUI

JONAS BYANSKAS

Kai pažvelgi į jo asmenį, maloniai besišypsanti, ramia ir lengva nuotaika kalbantį, nesinori tikėti, kad jis galėtų vadovauti sunkiai valdomų dainininkų grupei ar dideliui pastatymui. Tokiems vienetais vadovaujant, dažnai tenka susinervinti ir pakelti toną į bendradarbius šūktelti vienu ar kitu reikalu. Tuo tarpu jo pavyza su tokia laikysena nesiderina. Tai išimtinis asmenybė, kai be sunkio triukšmo susiklauso būriniai žmonių ir darbas sklandžiai tęsiasi duoda didelių vaisių. Elektros mechanikas inžinierius kažkaip nesiderina su muzika. Inžinierija, jo duonos kėsnio pagrindas, paremta sausais matematikos skaičiais, o muzika reikalauja švelnumo, siekiančio širdies gelmes. Tuo tarpu J. Byanskas pastatė didžiulius veikalus su Birutės choru, pirmąsias lietuviškas M. Petrausko operas "Birutė" ir "Eglė žalčių karalienė" ir dešimtis sudėtingų komplikuo-

tų operėčių. Nors jam gelbėjo žymūs režisoriai Kl. Jurgelionis ir G. Giedraitienė, bet muzikos direktorius yra pastatymo galva ir siela, kuri duoda visą spalvą ir toną muzikiniam veikalui. Tai labai sunkus muzikos uždavinys, kurį sprendamas, jis parodė savo aukštą muzikinį gabumą ir brandumą. Akompanavimas yra kitas jo arklukas. Dar vaiku būdamas, muzikos besimokydamas, jis pradėjo akompanuoti, o 12-me-
tis jis jau akompanavo M. Petrauskui. Nuo čia prasideda jo akompanavimo karjera. Visiems solistams, atvykusiems į Čikagą, jis akompanuodavo, pvz.: J. Babravičiui, K. Juzevskaitėi, J. Butėnui, J. Kudirkai ir kit.

Per "Birutę" perėjo visa eilė pažangiujių inteligentų, iš kurių tarpo išaugo operos solistės: M. Rakauskaitė, dalyvavusi Lietuvos Valst. Operoje nuo jos įsikūrimo, ir O. Pocienė, kelius metus dainavusi, taip pat kiti žymūs koncertiniai solistai: M. Janušauskienė, p. Čiapas, S. Čerienė, O. Biežienė, p. Romanas ir visa eilė kitų.

Kadangi anais laikais "Birutės" choras Čikagoje buvo pa-
žiba, jo parengimui būdavo gausiai lankomi. Tai vis ilgamečio vadovo J. Byansko darbo nuopelnas.

Lengvosios muzikos orkestro vadovavimas buvo kita J. Byansko puoselėjama muzikos sritis. Organizavimo pradžioje grodavo koncertinės programos dalykus, o vėliau perėjo į pramoginį ansamblį, kuris ir dabar pasirodo.

Tat visa suglaudus krūvon, virš 50 metų J. Byansko muzikinė veikla daug pagyvino Čikagos lietuvių muzikos kultūrą. Taip pat jis yra parašęs lietuvišką solo kūrinį "Kaimo prisiminimai" ir visą eilę angliškųjų solo ir choro grupėms.

Jonui Byanskui esant nuosirdžiam visapusiame lietuvių Muzikologijos Archyvo rėmėjui, malonu mums šia proga jį pasveikinti ir palinkėti jam ilgiausių gražiausių metų.

Lietuvių Muzikologijos Archyvo vadovybė ir prof. J. Žilėvičius, L. M.

TRUMPAI

— *Zigmas Toliusis*, sulaukęs 82 metų amžiaus, okupuotoje Lietuvoje mirė rugsėjo 14 dieną. Palaidotas Girdžiūose. Jis buvo pasižymėjęs teisininkas, liaudininkų vadas. Turėjo brolius Dzidį ir Juozą, kurį vokiečiai karo metu nušovė.

— *Skaut, Ed. Vengianskas* perėjo dirbti į Key Oldsmobile bendrovę.

— *Zurn. Jonas Vaičiūnas*, LB Vid. Vakarų apygardos vicepirmininkas užsako Naujienas jaunavedžiams Otilijai ir Gintarui Barkauskams. J. Vaičiūnas visuomet įveda į savo pažįstamų jaunavedžių kraicio skrynią prasmingą dovaną — metinę Naujienų prenumeratą.

— *Lietuvos Vyčių Tautinių* sokių grupė atliko programą Cicero ALRK Moterų kuopos iškilmingame susirinkime ir pobūvyje. Programoje dalyvavo Kristina ir Marytė Giedraitytės, taip pat Gina Endriukaitė, Susan Radavich ir Robertas Zapolskis, kuris kartu dainuodamas pritarė gitara.

— *National Merit Scholarship Corp.* paskelbė 1971 - 72 metų pusiau finalistų geriausių mokinų konkurse stipendijoms. Tarpe Chicago ir apylinkių pusiau finalistų yra: Paulius R. Gudonis ir Robert J. Maciūnas iš Brother Rice aukšt. mokyklos, Angela D. Sinickaitė iš Marijos aukšt. m-los, Christopher P. Kurpis iš Mount Carmel, Michael M. Minieka iš St. Ignatius paruošiamosios kolegijos, Robertas J. Minkus ir Michael S. Tremulis iš Highland Parko ir Thomas C. Masulis iš Hinsdale centrinės aukšt. mokyklos. Netgi dalyvavimas šiame konkurse suteikia mokiniams aukštą rekomendaciją tolimesnėms studijoms.

— *John Janulis*, Union Federal Taupymo ir skolinimo bendrovės pareigūnas, padėkos ženklą priėmė trofėjų iš Bridgeport apylinkės Jaunių beisbolo aukštesnės lygos už glo-
bų Yankes komandos, kuri antrus iš eilės metus yra apylinkės nugalėtoja. Trofėjus įteiktas taip pat John Petkui ir Stan Balskui, komandų Dodgers ir Indians treneriams.

— *Dr. Juozas Pajaujis* jau paruošė genocido knygos pirmąją dalį, apimančią 1940 — 1941 m. sovietų Lietuvoje vykdytą genocidą. Vliko Valdybos paskirtoji komisija iš dr. J. Pajaužio, dr. B. Nemicko ir J. Audino. — dr. Pajaužio rankraštį peržiūrėjo ir rado jį gerai paruoštą. Leidinį finansuos Vlikas, gi Lietuvos Tyrimo Institutas rūpinsis jo išleidimu ir redakcine dalimi (Ella)

— *Brighton Parko Namų Savininkų* narių ir petijais pasi-
fausių nepaprastai susirinkimas įvyks šio mėnesio paskutinį penktadienį, rugsėjo 24 d. 7:30 val. v. Talman salėje, 4500 S. Talman Ave.. Dienotvarkė — pranešimas apie pigiųjų

išdėstomi įvairūs SLA reikalai. Yra ir anglų kabojoj skyrius, tai dėl čia augusių.

Kaip miela matyti, kad kitų kolonijų kuopos veikia — juda, vienok mūsų sotine Čikaga su priemiesčiais yra apsnūdusi. Ruduo — subruskime! Jau nieji judinkite senius arba senieji parodykite savo praetities galybę! Man žinomi senieji laigai. Buvo smagu: dainos, subuvimai — liko tik prisiminti...

Nors dar toli SLA seimas, bet ne pro šalį pradėti judėti, ruošti kelienei kapitalą, o ta kelienei, tai ne taip jau artima. Gražioji Florida, aš ten dar nebuvau, tai seimo proga gal ir teks išvysti tą garsųjį Floridos pasaulį. Bet tebūna kaip yra, svajoti galima. K. P. Devetkis

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkų Reikia

RECEPTIONIST -
TYPIST
Young & attractive for our loop office. Good typing skills a must. Will consider a beginner.
APPLY OR CALL
329-9494

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

LENGVAM DARBUI reikalingas ne-
girtuokliaujantis pensionierius vie-
ngungis. Miegamas, virtuvė ir aiga.
Telefonuoti 927-3231 nuo 6 val. vak.
iki 9 val.

REIKALINGAS
BARTENDERIS
Tel. 422-3535 arba 857-9525

FURNITURE AND FIXTURES
Rakandai ir įrenginiai

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
80% iki 50% nuolaida. Galima pirkti
talimus ir išsimokėti. Aptarnauja
lietuvių.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
TEL. GR 6-4421
6200 So. WESTERN AVE.

RENTING IN GENERAL
Nuomos

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS nau-
jam name su visais patogumais vie-
no asmens bute rimtai vyresnio am-
žiaus asmeniui. Kreiptis
4423 So. MAPLEWOOD AVE.

namų statybą Brighton parke,
apie protesto petijų tolines,
eigą, valdybos papildymas,
specialių komisijų sudarymas ir
einamieji reikalai.

— *Dr. Jonas Adomavičius* praneša, kad Advodo Vaikų Teatro
artistų ir kandidatų susirinkimas
Gage Parko pastatė šį sek-
madienį dėl įvairių priežasčių
neįvyks. Jis įvyks spalio 3 d.

♦ Muzikas Antanas Nakas savo
fortepijono studijoje jau pra-
dėjo darbą. Priimami nauji mo-
kiniai. Telef. HE 6-5034. (Pr.)

♦ Linksmavakaris spalio 2 d.
7:30 val. vak. įvyks Pakšto sa-
lėje, ruošiamas LB Brighton
Parko Apylinkės. Bus įdomi
programa, bufetas, šokiai, ba-
ras. Prašom nelaukiant užsai-
kyti staliukus. Skambinti šilui
523-7410. (Pr.)

♦ Tradicinis Nėrijos Jūrų
Skaucų Tunto Tėvų Komiteto
rengiamas Rudens vakaras įvyks
šeštadienį, rugsėjo 25 d., Balio
Pakšto salėje. Pradžia 7:30 val.
vakaro. Visi maloniai kviečiami
atsilankyti. Staliukai rezerva-
vuojami pas p. Prancevičienę
tel. PR 6-2191 arba pas p. Jo-
varauskienę tel. 739-0510. (Pr.)

— Šakių Klubas kviečia visus
į Rudeninį pikniką rugsėjo 26
dieną Bruzgulienės sode, prie
Tautinių kapinių. Bus įvairių
valgių ir gėrimų. Gros Ramonio
orkestras. Pradžia tuoj popiet.
(Pr.)

LEISKIM
VAIKUS
LIETUVISKON
MOKYKLON!

♦ Grįšim, grįšim... nauja
moterų kvarteto ir duetų įdai-
nuota plokštelė gaunama Margi-
nuiose, Gifts International, pas
Gradinską ir Brazdžionį bei ki-
tus platintojus. Taip pat pas
leidėjus: "Garsas" Co., 1229
Franklin St., Racine, Wis. 53403.
Kaina — 5.00 dol. (Sk.)

HOME INSURANCE
Call: Frank Zapolski
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Insurance Company

MRS. R. ROGERS
advises on affairs of life, love,
marriage, business etc.
Open daily.
1128 W. Diversey Pkwy, 1st Fl.
Phone 929-5451

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS
IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKETIMAMS

DEL VESU INFORMACIJŲ, KREIPKITE I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS
NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA
J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

Butų nuomavimas, įvairūs draudimai
BALYS BUDRAITIS
BUD'S REAL ESTATE

4307 So. KEDZIE, CHICAGO
TEL. — 254-5551
4936 — 15th St., Cicero
Tel. 652-1202

LAKE ZURICH
By owner, 3 bdrm. ranch, alum. si-
ding. We've actually got low taxes
and we also have a big inground hea-
ted swimming pool, basketball court,
Cen. A/C, Aprilaire humidifier, W/W
cptg., 1 1/2 car att. gar. w/electronic
controlled door. Backyard enclosed
by 6' redwood fence, redwood & con-
crete patio. 2 Baths, paneling in most
rooms, liv. rm. 25x13, din. rm. 17x10,
fam. rm. w/firepl. 19x24. Corner lot
86x120. Many more extras for \$43,900.
438-7124

MARQUETTE PARK
Beautiful brick 3 flat, 16 years old.
Brick 2 car garage.
Custom interiors, many extras.
Priced to sell.
CALL
687-4707 after 6 P. M.

OPEN HOUSE
Sept. 26 to Oct. 3rd
12246 So. Hamlin, Alsip (3 blks E. of
Crawford). 2 bdrm. bi-level, cptg.
thruout, 2 car gar., \$26's make offer.
OWNER,
597-4628 after 2 P. M.

MARQUETTE PARKE savininkas par-
duoda gerą, naujai išdekoruotą 5 kam-
barių mūrinį namą, kabineinę virtuvę,
dviejų automobilių mūrinis gara-
žas. Apžiūrėjimui skambinkite
925-0520.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4068 Ashas,
Chicago, Ill. 60632. Tel. VA 7-9880

A. & L. INSURANCE & REALTY
A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaiga)
Pigūs automobilių draudimai.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: Republic 7-1941

K. ERINGIS
CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai,
tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos
visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

Naujienu Sukaktuvinis Ban-
ketas su programa ir šokiais
įvyks š. m. spalio 31 d., sekma-
dienį, 4 val. p. p. V. F. W. salė-
je, 7254 W. 63rd St., Argo, Ill.
Visa lietuviška visuomenė ma-
loniai yra kviečiama dalyvauti.
Dėl rezervacijų prašoma rašyti į
Naujienas, 1739 So. Halsted St.,
Chicago, Ill. 60608 arba skam-
binti HA 1-6100. Vakariene su
kokteiliiu \$8.00 asmeniui.

PIRKITE BE BAIMES

3 BUTŲ BIZNIO PATALPA. Tvir-
tas namas, aluminium langai, platus
lotas. Artima vieta Marquette Par-
ke. \$17,600.
2 AUKŠTŲ MORINIS NAMAS, apie
\$17,000 pajamų metams. Tvarkingai
prižiūrėtas, saugoj vietos. Rimtam
pirkėjui, vertas \$47,000.
7 KAMBARIŲ SVIESIŲ PLYTŲ MŪ-
RAS. Ceramic virtuvė ir vonia. Gazo
šildymas. Garazas. Blokas nuo Cali-
fornia, Marquette Parke. \$26,500.
2 BUTŲ 15 M. MŪRAS, 2 po 4 1/2,
išbaigtas rūšys. Didelis garazas, 2
gazo šildymai. Arti mūsų. \$39,600.
4 BUTŲ gražus mūras ir 4 auto
mūro garazas. Naujas gazo šildymas.
Aluminium langai. Prie Maria High.
— \$42,700.
SKLYPAS 30' su garažu prie Mar-
quette Parke. — \$10,500.
9 KAMBARIŲ MŪRAS. Patogi vie-
ta, rami gatvė, arti parko. \$18,950.

Valdis Real Estate

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

2 PO 4 MŪRINIS, sklepas ir pasto-
gė, centrinis šildymas, garazas, Kri-
ghton Parke.
2 PO 5 MEDINIS ir šalia tuščias
sklypas. 41-m ir Campbell.
PUKUS BUNGALOW, įrengtas
sklepas, garazas. Tuoj galima užim-
ti. 77-ta prie California Ave.
MAISTO KRAUTUVĖ ir 2 butai
Brighton Parke.
3 BUTAI ir biznio patalpa Mar-
quette Parke.
VALGYKLA su namu ir visais įren-
gimais. Judri vieta.

SIMAITIS REALTY

2951 WEST 63 STREET
— 436-7878

6 BUTŲ MŪRINIS, gerame stovyje,
platus sklypas, geros pajamos, 54 ir
Damen apylinkė. — \$38,000.
LABAI GERAS 10 butų mūras, 2
automobilių mūro garazas, Marquette
Parke. — Tik \$89,000.
10 BUTŲ, mūras, alum. langai, šil-
gazu. Gražus pastatas. Apylinkė
62-ra ir Talman. Tik \$79,500.
1 1/2 AUKŠTO 12 metų mūrinis, Si-
lima gazu, centrinis vėsinimas, gražiai
įrengtas rūšys, 2 auto garazas, beveik
dvigubas sklypas. Apylinkė 47tos ir
Pulaski. \$87,500.
2 PO 5 MŪRINIS. Nauja šiluma ga-
zu, aluminijaus langai, 2 automobilių
garazas. Marquette Parke. Tik
\$28,900.

NERIS REAL ESTATE

3009 WEST 63rd STREET
Tel.: 471-0321

WHEELING

3 bedroom aluminum and brick
ranch. 1 1/2 var garage.
Heated pool. \$26,900.
537-4666

OPEN HOUSE
Saturday & Sunday, Sept. 25th &
26th. Noon to 5 P. M. Vicinity Addison
& Kennedy X-WAY. Income Brick —
2 apts. 6 rooms each. 3 bedrooms, en-
closed porch. Hot water heat 2 car
garage. Mid 40's. For appt. call
725-5188. — N 3-8534
3747 W. ADDISON STREET
BY OWNER

3 BEDROOM HOUSE
1 bedroom up. Modernised kitchen
and bath. Income property in rear.
Extra lot. St. Simon's parish.
Central air conditioned.
476-0385

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

trengiu naujus ir perstatau senus vi-
šų rūšių namo šildymo pečius ir
air-conditioning į naujus ir senus na-
mus. Inrengiu vandens boilerius ir
stogų rinas (gutters). Darbas atlie-
kamas greit, sąžiningai ir garantuotai.
Apskaičiavimai nemokamai.
Turis leidimus dirbti mieste ir
užmiesteuose.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL
4444 So. WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL. 60609
TEL.: VI 7-3447